

LIIKUMA
KUTSUV KOOL

Koolide eneseanalüüs (KENA)

2021/2022
Õppeaasta raport

Sportiteaduste
Tartu Ülikool • 2023

ja

füsioteraapia

instituut,

liikumislabor

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

TARTU ÜLIKOOL

SOTSIAALMINISTEERIUM

TARTU ÜLIKOOL
liikumislabor

Sisukord

Sissejuhatus • 3

Metoodika • 5

Valdkondade keskmised tulemused • 5

Meeskond, koostöö ja võrgustik • 6

Kooliruum ja kooliõu • 7

Aktiivne vahetund • 8

Aktiivne ainetund • 9

Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid • 10

Aktiivne koolitee • 12

Kokkuvõte • 13

Sissejuhatus

2018. aastal loodi programmis „Liikuma Kutsuv Kool“ osalevatele koolidele arengut toetav tööriist nimega „Kooli eneseanalüüs“ (KENA), mille eesmärk on aidata koolidel

- ▶ kaardistada Liikuma Kutsuva Kooli (LKK) põhimõtteid toetavaid tegevusi koolis,
- ▶ planeerida liikumist toetavaid tegevusi,
- ▶ jälgida muutusi ajas.

KENA veebipõhise lahenduse piloteerimist alustati 2018. aastal, kui seda täitsid antud aastal LKK võrgustikuga liitunud koolid (n=24, 80% antud aastal liitunud koolidest). Piloteerimine jätkus 2019. aastal, kui KENA paluti täita kõikidel võrgustikuga liitunud koolidel (n=78). 2019. aastal osales KENA täitmises 42 kooli ehk 54% võrgustiku koolidest ning 14 kooli täitis KENA nii 2018 kui ka 2019 aasta. 2020. aastaks oli võrgustikuga liitunud 110 kooli, kellest osales KENA täitmises 74 kooli ehk 67% võrgustiku koolidest. Nendest 41 kooli täitis vana KENA versiooni ja 33 kooli täitis uut KENA versiooni. Kõigil kolme täitmise aastal on KENA esitanud 10 kooli ning 25 kooli on KENA täitnud kahel korral. 2021. aastast otsustati üle minna õppeaastapõhisele KENA täitmisele. 2021/2022 õppeaasta lõpuks oli Liikuma Kutsuva Kooli võrgustikuga liitunud 179 kooli ning KENA täitis antud õppeaastal 122 kooli (68,2% võrgustiku koolidest).

KENA täitmise periood on kevad (aprill-juuni), mis võimaldab tööriista kasutada abivahendina kevadel koostatavates tegevuskavades, kuid erinevalt varasemast täidavad uued liitunud koolid KENA kohe liitumisel, sõltumata liitumise ajast.

2020. aastal toimus KENA põhjalik arendus ja uuendus, mille tulemusena:

- ▶ muutusid ning lisandusid küsimused igas valdkonnas;
- ▶ lisandus uus valdkond – liikumisõpetus (kehaline kasvatus);
- ▶ muutus vastamise skaala varasemalt kolme vastusevariandiga skaalalt kuue vastusevariandiga skaalale. Uus skaala võimaldab hinnata iga eesmärgi puhul kooli liikumist eesmärgi poole, kus 1 näitab, et kool on alles alustamas teekonda eesmärgi poole liikumisel (ei ole üldse nõus väitega) ja 6 märgib, et kool on eesmärgi saavutamisele päris lähedal või selle saavutanud (olete väitega täiesti nõus).
- ▶ lisandus võimalus vastata eraldi I, II, III kooliastmes ja gümnaasium nende väidete puhul, kus vastused võivad lähtuvalt kooliastmest olla erinevad;
- ▶ on selgemalt välja toodud eneseanalüüsi sammud ning KENA seostatavus Liikuma Kutsuva Kooli tegevuskavaga.

Alates 2020. aastast täidavad kõik koolid uut KENA versiooni ning tuginedes LKK tegevusele on KENAs sõnastatud kaugemad sihid ehk eesmärgid kuues valdkonnas:

1. Meeskond, koostöö ja võrgustik (15 väidet)
2. Kooliruum ja -õu (6 väidet)
3. Aktiivne vahetund (11 väidet)
4. Aktiivne ainetund (5 väidet)

5. Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) (8 väidet)

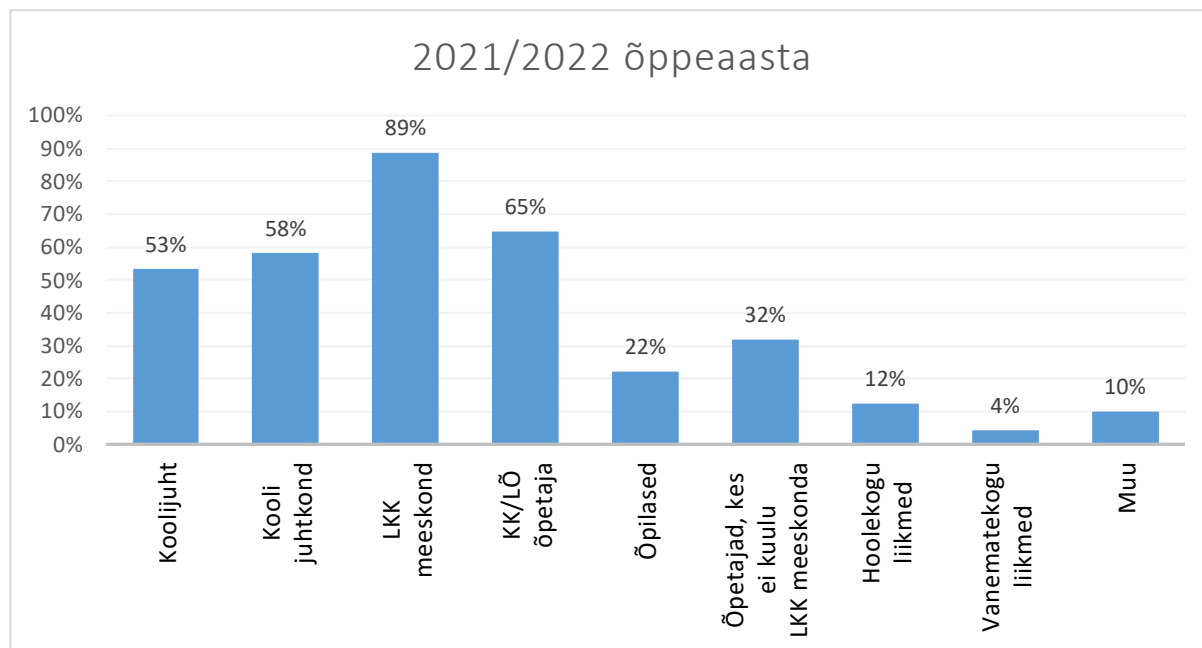
6. Aktiivne koolitee (10 väidet)

Liikuma Kutsuva Kooli eneseanalüüsi ehk KENA valdkonnad:

Joonis 1. Liikuma Kutsuva Kooli (LKK) võrgustiku mudel

Koolidel soovitatakse KENA täitmisel kaasata lisaks LKK meeskonnale ka teisi osapooli. Erinevate osapoolte kaasatus on toodud joonisel 2. Kõige enam olid kaasatud KENA täitmisse LKK meeskonna liikmed ja seda 89% KENA täitnud koolides. Üle poolte KENA täitnud koolides olid kaasatud liikumisõpetuse/kehalise kasvatususe õpetajad (65% koolides), kooli juhtkond (58% koolides) ning koolijuht (53% koolides). Kõige vähema olid kaasatud vanematekogu liikmed (4% koolides) ja hoolekogu liikmed (12% koolides). Õpilasi oli kaasatud pigem vähe (22% koolides).

Joonis 2. KENA täitmisse kaasatud erinevad osapooled.

Metoodika

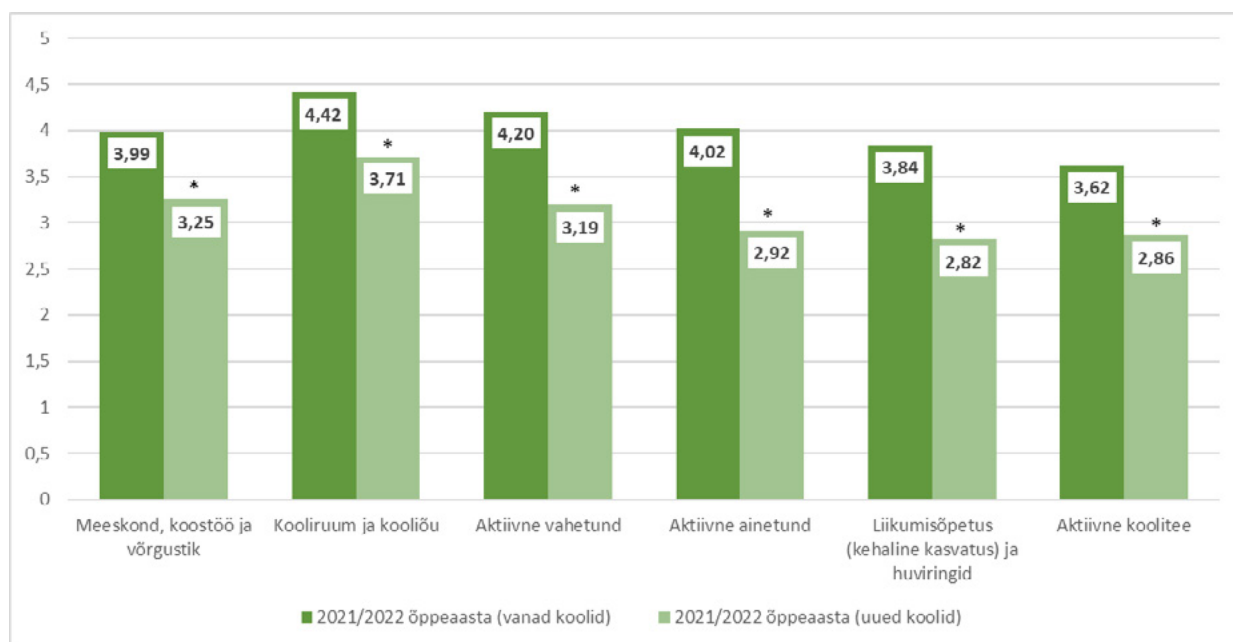
Analüüsi eesmärgiks on Liikuma Kutsuva Kooli (LKK) võrgustikku kuuluvate koolide eneseanalüüsi indikaatorite analüüs. Lisaks on eesmärgiks võrgustikuga varem liitunud ja äsja liitunud koolide võrdlus teemaplokkide ning üksikküsimuste lõikes.

2021/2022 õppeaastal täitis KENA 122 kooli 179-st senini liitunud koolist. KENA täitnud koolidest olid 31 uued koolid ning 91 kooli olid liitunud varem. Tulemused on esitatud valdkonna plokkide kaupa. Võrreldud on uute liitujate valdkonna keskmist ning iga üksikküsimuse keskmist tulemust varem liitunud koolidega, kasutades selleks ühefaktori- list dispersioonanalüüsi. Olulisuse nivooks võeti $p < 0,05$.

Tulemuste esitamisel on kasutatud värviskaalat, mis põhineb valgusfoori põhimõttel – mida rohelisem on vastava tulemuse värvus, seda parem on tulemus ning vastupidi, mida punasem on tulemus, seda kehvem on antud tulemus.

Valdkondade keskmised tulemused

Kuue valdkonna keskmised tulemused uute ning varem liitunud koolides on esitatud joonisel 3. **Kõikides valdkondades on varem liitunud koolidel valdkonna keskmine hinne statistiliselt oluliselt kõrgem kui uutel liitunud koolidel.** Kõige kõrgemalt on hinnatud nii varem liitunud koolides kui uutes koolides valdkonda „Kooliruum ja kooliõu“. Varem liitunud koolid hindavad kõige madalamalt valdkonda „Aktiivne koolidee“. Uued liitunud koolid hindavad kõige madalamalt valdkondi „Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid“ ning „Aktiivne koolitee“.

Joonis 3. Valdkondade keskmised tulemused 2021/2022 õppeaastal liitunud ning varem liitunud koolides.

Meeskond, koostöö ja võrgustik

Enamustes „Meeskonna, koostöö ja võrgustiku“ üksikküsimustes (Tabel 1) on varem liitunud koolidel keskmine tulemus statistiliselt oluliselt kõrgem võrreldes 2021/2022 õppeaastal liitunud koolidega ($\leq 0,045$).

2021/2022 õppeaastal liitunud koolides oli võrreldes varem liitunud koolidega **kõrgem koolijuhi toetus LKK tegevustele, LKK meeskonna olemasolu ning tunnetus, et LKK meeskonnal on piisav autoriteet ja head võimalused muutusi ellu viia, samas ei olnud antud tulemused statistiliselt oluliselt erinevad ($p \geq 0,248$)**. Varem liitunud koolides hinnati kõige kõrgemalt õpetajatele ning koolipere liikmetele loodud võimalusi osaleda LKK võrgustiku tegevustes (keskmine hinne 5,16) ja lapsevanemate positiivset suhtumist sellesse, et tegemist on LKK võrgustikku kuuluva kooliga (keskmine hinne 5,13).

Kõige madalamalt hinnati mõlemas koolide grupis partnerkoolide olemasolu (keskmine hinne 2,25 varem liitunud koolides ning 1,65 uutes koolides), samuti Facebooki grupis kogemuste jagamist ((keskmine hinne 3,04 varem liitunud koolides ning 2,03 uutes koolides) ning lapsevanemate panusesse õpilaste liikumisvõimaluste arendamiseks (keskmine hinne 3,13 varem liitunud koolides ning 2,32 uutes koolides). 2021/2022 õppeaastal liitunud koolid hindasid madalalt ka LKK eesmärkide ja tegevussuundade olemasolu kooli arengukavas.

Tabel 1. Varem liitunud koolide ning 2021/2022 õppeaastal liitunud koolide „Meeskonna, koostöö ja võrgustiku“ valdkonna küsimuste võrdlus.

	Varem liitunud koolid	21/22 õa liitunud koolid	p-väärtus
Meeskond, koostöö ja võrgustik	3,99	3,25	<0,001
1. Meie kooli LKK tegevuskava on valminud või valmimas koostöös õpilaste, õpetajate, juhtkonna ja lastevanematega.	4,03	3,45	0,044
2. Meie koolis on LKK meeskond, kes on valmis tegevusi kavandama ja eest vedama.	4,60	4,94	0,248
3. Meeskonna töökorraldus on kestlik: eri valdkonnad/rollid on hästi kaetud, ülesanded jagatud, kohtutakse vähemalt korra kuus ja kokku on lepitud nii kohtumiste ajakava kui liikmete vahetumine.	3,29	2,68	0,045
4. Tunne, et meie LKK meeskonnal on piisav autoriteet ja head võimalused muutusi ellu viia.	4,13	4,29	0,616
5. Koolijuht toetab igati LKK tegevusi (nt tunneb huvi, võimaldab ressursse, tunnustab avalikult, teeb vajalikke muudatusi).	5,00	5,23	0,363
6. Õpilaste roll LKK tegevuste kavandamisel ja elluviimisel on märkimisväärne.	3,70	3,06	0,028
7. Õpetajatele jt koolipere liikmetele on loodud võimalused osaleda LKK võrgustiku tegevustes (sh koolitustel, seminaridel), mis toetavad liikumise lisamist ainetundidesse ja kogu koolipäeva.	5,16	4,13	<0,001
8. Koolis toetatakse personali liikumisvõimalusi (selleks on eraldatud ressursse ja plaanitud tegevusi, aktiivseid koolipere liikmeid tunnustatakse, juhtkond näitab eeskujut).	4,42	3,29	<0,001

9. LKK võrgustikus on meil partnerkoolid(id), kellega teeme koostööd ka väljaspool LKK ametlikke üritusi.	2,25	1,65	0,035
10.Meie kooli esindajad osalevad igal võimalusel LKK võrgustiku kohtumistel.	4,34	3,29	<0,001
11.Meie kool jagab vähemalt korra kuus oma kogemusi teistele koolidele võrgustiku Facebooki grupis „Liikuma Kutsuv Kool“ – postitajad on kokku lepitud, postitused on nii õpilaste kui õpetajate tegemistest.	3,04	2,03	0,003
12.Lapsevanemad suhtuvad igati positiivselt sellesse, et tegu on Liikuma Kutsuva Kooliga.	5,13	3,45	<0,001
13.Lapsevanemad panustavad aktiivselt õpilaste liikumisvõimaluste arendamisse (mõtlevad kaasa, pakuvad ideid ja ressursse, aitavad vabatahtliku tööga, tunnustavad).	3,13	2,32	0,007
14.Kool saab tuge kohalikult omavalitsuselt nii õpetajate kui õpilaste liikumisvõimaluste arendamiseks; KOV toetab ideede ja ressurssidega ning tunnustab.	3,58	2,77	0,012
15.LKK eesmärgid ja tegevussuunad on kirjas kooli arengukavas.	3,98	2,23	0,001

Kooliruum ja kooliõu

Enamustes „Kooliruum ja kooliõu“ üksiküsimustes (Tabel 2) on varem liitunud koolidel keskmine tulemus statistiliselt oluliselt kõrgem võrreldes 2021/2022 õppeaastal liitunud koolidega ($\leq 0,036$). Küsimuses „Eri tüüpi liikumisvõimalusi pakkuvaid alasid on õues piisavalt igaks aastaajaks ning neid kasutatakse aktiivselt“ oli küll varem liitunud koolide keskmine hinne kõrgem, kuid seda mitte statistiliselt oluliselt ($p \geq 0,135$).

Varem võrgustikuga liitunud koolid hindavad kõige kõrgemal, et I kooliastmele on eri tüüpi liikumisvõimalusi pakkuvaid alasid õues piisavalt ning neid kasutatakse ning on piisavalt erinevaid väikevahendeid (mõlemad keskmised hinned 4,69), samuti hinnatakse kõrgelt kooliruumide sobivust liikumistegevuste läbiviimiseks. (keskmine hinne 4,58). Ka 2021/2022 õppeaastal liitunud koolid andsid kõige kõrgemad hinned neile väidetele, kuid antud hinned olid varem liitunud koolidest oluliselt madalamad (vastavalt 3,74, 3,87 ja 4,06).

Kõige madalamalt hinnati nii varem liitunud koolides kui uutes koolides III kooliastmele ja gümnaasiumile suunatud liikumisvõimalusi pakkuvaid õuealasid (keskmine hinne vastavalt 3,86 varem liitunud koolides ja 3,14 uutes koolides). ning erinevate väikevahendite olemasolu, mida saaks õues aktiivseteks tegevusteks kasutada (keskmine hinne vastavalt 4,20 varem liitunud koolides ja 3,28 uutes koolides).

Tabel 2. Varem liitunud koolide ning 2021/2022 õppeaastal liitunud koolide „Kooliruumi ja kooliõu“ valdkonna küsimuste võrdlus.

		Varem liitunud koolid	21/22 õa liitunud koolid	p-väärtus
Kooliruum ja kooliõu		4,42	3,71	<0,001
16. Enamik kooliruumide (klassiruumid, koridorid jt ruumid) sobivad liikumistegevuste läbiviimiseks ainetunnis.		4,58	4,06	0,036
17. Kõik liikumiseks sobivad siseruumid (aula, võimla, fuajee jm ruumid) on õpilastele vahetunnitegevusteks avatud. Ruume kasutatakse vastavalt kokkulepitud reeglitele ning seal, kus vaja, on olemas ka toimiv järelevalve.		4,60	3,81	0,004
18. Õu on aktiivses kasutuses õuesõppetundide läbiviimisel.		4,38	3,74	0,025
19. Eri tüüpi liikumisvõimalusi pakkuvaid alasid on õues piisavalt igaks aastaajaks ning neid kasutatakse aktiivselt.	I kooliaste	4,69	4,26	0,137
	II kooliaste	4,22	3,77	0,135
	III kooliaste/gümn	3,86	3,14	0,022
20. On piisavalt erinevaid väikevahendeid (nt palle, hüpitsaid või muid mängu- või spordivahendeid), mida saab õues aktiivseteks tegevusteks kasutada.	I kooliaste	4,69	3,87	0,003
	II kooliaste	4,47	3,48	<0,001
	III kooliaste/gümn	4,20	3,28	0,004
21. Õu pakub nii õpilastele kui õpetajatele mugavaid jalutusradu erinevateks tegevusteks (nt vahetunni liikumisinutiteks, ainetunni arutusminutiteks, kõnnikoosolekuteks, arenguvestlusteks vmt).		4,45	3,71	0,017

Aktiivne vahetund

Aktiivse vahetunni valdkonna üksiküsimustes olid kõikide üksiküsimuste keskmised hinnangud kõrgemad võrreldes 2021/2022 õppeaastal liitunud koolidega (Tabel 3). Kui küsimustes „Enamik õpetajaid julgustab õpilasi vahetunnis õue minema“ ning „Õpilastel on lihtne käia aastaringselt iga päev vähemalt ühe vahetunni ajal õues“ I kooliastme puhul ei olnud keskmiste hinnangute vahel statistiliselt olulist erinevust ($p \geq 0,061$).

Varem liitunud koolides oli oluliselt rohkem neid kellel oli päevas vähemalt üks vähemalt 20 minutit kestev aktiivne vahetund (keskmine hinne 4,96). **Kõrgelt hinnati ka I kooliastme osavõttu aktiivse vahetunni tegevustest** (keskmine hinne 5,39) ning **kõikides kooliastmetes õpilaste võimalust käia aastaringselt iga päev vähemalt ühes vahetunnis õues** (keskmine hinne 4,91-5,30). Uutes liitunud koolides hinnati samuti kõige kõrgemalt kõikides kooliastmetes seda, kas õpilastel on lihtne aastaringselt iga päev vähemalt ühes vahetunnis minna õue (keskmine hinne 4,03-4,71).

Varem liitunud koolides hinnati madalalt süsteemi uute mängujuhtide leidmiseks ja väljakoolitamiseks (keskmine hinne 2,95) ning vahetunni ajal koolitöötajate liikumist õue (keskmine hinne 2,98). **2021/2022 õppeaastal liitunud koolides hinnati kõige madalamalt õpilastest mängujuhtide olemasolu ja uute mängujuhtide leidmist ning väljakoolitamist** (keskmine hinne mõlemal 1,45) ning mängujuhtide mentori olemasolu koolis (keskmine hinne 1,94).

Tabel 3. Varem liitunud koolide ning 2021/2022 õppeaastal liitunud koolide „Aktiivne vahetund“ valdkonna küsimuste võrdlus.

	Varem liitunud koolid	21/22 õa liitunud koolid	p-väärtus	
Aktiivne vahetund	4,20	3,19	<0,001	
22. Koolipäevas on vähemalt üks vähemalt 20 minutit kestev aktiivne vahetund, kus kõigil õpilastel on loodud võimalused liikuda või mängida.	4,96	3,94	0,003	
23. Koolis on õpilastest mängujuhid, kes tegutsevad igapäevaselt.	3,19	1,45	<0,001	
24. Õpilastest mängujuhtidel on koolis mentor (huvijuht, õpetaja vm), kes on mänguvahetundide süsteemi rakendamisel toeks.	3,85	1,94	<0,001	
25. Koolis on olemas süsteem uute mängujuhtide leidmiseks ja väljakoolitamiseks (kooliseselt ja/või LKK võrgustikus).	2,95	1,45	<0,001	
26. Meie kooli õpilased kavandavad ise aktiivse vahetunni tegevusi.	3,69	2,77	0,003	
27. Õpilastele on siseruumides aktiivseteks tegevusteks piisavalt erinevaid vahendeid (arvestades vanust, huvisid, kasutusvõimalusi).	4,27	3,00	<0,001	
28. Õpilastega on kokkulepped vahetunnis ruumide ja vahendite kasutamiseks.	4,52	3,45	0,002	
29. Õpilased võtavad innukalt osa aktiivse vahetunni tegevustest (nt õue-, mängu-, tantsu-, spordi-, võimlavahetund või muud aktiivsed vahetunnid).	I kooliaste	5,39	4,29	<0,001
	II kooliaste	4,38	3,71	0,006
	III kooliaste/gümni	3,37	2,79	0,033
30. Õpilastel on lihtne käia aastaringsest iga päev vähemalt ühe vahetunni ajal õues (saavad kätte riided, reeglid lubavad).	I kooliaste	5,30	4,71	0,057
	II kooliaste	5,08	4,35	0,031
	III kooliaste/gümni	4,91	4,03	0,020
31. Enamik õpetajaid julgustab õpilasi vahetunnis õue minema.	4,23	3,65	0,061	
32. Meie kooli töötajad liiguvad vahetunni ajal meeleldi õue.	2,98	2,39	0,031	

Aktiivne ainetund

Aktiivse ainetunni valdkonna üksikküsimustes olid kõikide üksikküsimuste keskmised hinnangud statistiliselt oluliselt kõrgemad võrreldes 2021/2022 õppeaastal liitunud koolidega ($\leq 0,016$) (Tabel 4).

Varem liitunud koolides hinnati kõrgeimalt seda, et õpetajad pööravad tähelepanu sellele, et õpilased ei istuks järjest terve tunni (keskmine hinne 4,81) ning õpetajatele on lihtsasti kättesaadavad abistavad vahendid (keskmine hinne 4,89). Ka uutes liitunud koolides hinnati kõige kõrgemalt vahendite kättesaadavust õpetajatele, kuid antud keskmine hinne oli oluliselt madalam (vastavalt 3,81) võrreldes varem liitunud koolidega ($p < 0,001$). Uued liitunud koolid hindasid, võrreldes teiste küsimustega, kõrgemalt ka õpetajate poolt aktiivsete ainetundi läbiviimiseks kooliõue või lähiümbruse kasutamist (keskmine hinne 3,65).

Kõige madalamad hinnangud said nii varem liitunud kui uutes koolides **III kooliastmes** ja gümnaasiumis istumisaja katkestamine tunnis (keskmine hinne 3,35 varem liitunud ja 2,24 uutes koolides) ning koolihoovi või lähiümbruse kasutamine aktiivsete ainetundide läbiviimiseks (keskmine hinne 3,15 varem liitunud ja 2,45 uutes koolides). Samuti hinnati mõlemas koolide grupis madalalt õpetajate vahelist koostööd aktiivsete ainetundide kavandamisel ja korraldamisel (keskmine hinne 3,38 varem liitunud ja 2,06 uutes koolides).

Tabel 4. Varem liitunud koolide ning 2021/2022 õppeaastal liitunud koolide „Aktiivne ainetund“ valdkonna küsimuste võrdlus.

KÜSIMUS		Varem liitunud koolid	21/22 õa liitunud koolid	p-väärtus
Aktiivne ainetund		4,02	2,92	<0,001
33.Enamik õpetajaid pöörab igapäevaselt tähelepanu sellele, et õpilased ei istuks järjest terve tunni, ning rakendavad liikumist võimaldavaid meetodeid ja tegevusi. Sealhulgas viiakse osa tunnitegevusi läbi väljaspool klassiruumi – aulas, võimlas, koridoris või teistes ruumides.	I kooliaste	4,81	3,35	<0,001
	II kooliaste	4,12	2,81	<0,001
	III kooliaste/gümn	3,35	2,24	<0,001
34.Enamik õpetajaid kasutab aktiivsete ainetundide läbiviimiseks kooliõue ja lähiümbruse võimalusi.	I kooliaste	4,30	3,65	0,016
	II kooliaste	3,70	3,03	0,005
	III kooliaste/gümn	3,15	2,45	0,002
35.Enamike õpetajate jaoks on tavapärane teha aktiivsete ainetundide kavandamisel ja korraldamisel omavahel koostööd (sh jagatakse materjale ja kogemusi).		3,38	2,06	<0,001
36.Õpetajatele on lihtsasti kättesaadavad abistavad vahendid (täringud, pallid, värviprinter, laminaator vm vahendid) ainetundide aktiivsemaks muutmiseks.		4,89	3,81	<0,001
37.Koolipere liikmete vahel on kokkulepe, et liikumist võimaldavate õppemeetodiga kaasnev mõningane sagin nii klassiruumis kui väljaspool on loomulik osa õppetööst.		4,46	2,84	<0,001

Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid

Ka liikumisõpetuse ja huviringide valdkonna küsimustes (Tabel 5) olid varem liitunud koolides üksiküsimuste hinnangud statistiliselt oluliselt kõrgemad võrreldes uute liitunud koolidega ($p \leq 0,035$). Statistiliselt olulist erinevust ei olnud I kooliastmes ning III kooliastmes/gümnaasiumis küsimuses „Kooli õppekava sisaldab lisaks liikumisõpetuse kohustuslikele tundidele teisi liikumisega seotud tunde“, samas olid antud küsimuse hinnangud varem liitunud koolides siiski kõrgemad.

Nii varem liitunud koolides kui uutes koolides hinnati kõige kõrgemalt oskuste arendamiseks vajalike vahendite kättesaadavust liikumisõpetuse tunnis (keskmine hinne 5,25 varem liitunud koolides ning 4,65 uutes koolides). Paremusest järgmi-

sena hinnati mõlemas koolide grupis vahetunnitegevuste ja -mängude oskuste õpetamist liikumisõpetuse tunnis, kuid antud hinne oli oluliselt kõrgem varem liitunud koolis (keskmise hinne 4,65) võrreldes uute koolidega (keskmise hinne 3,39).

Kõige madalamalt hinnati peale liikumisõpetuse teiste liikumisega seotud tundide olemasolu kooli õppekavas III kooliastmele ja gümnaasiumile (keskmise hinne 2,78 varem liitunud koolides ja 2,14 uutes koolides). 2021/2022 õppeaastal liitunud koolides hinnata madalalt ka liikumis- ja spordiringide valikud III kooliastmele ja gümnaasiumile (keskmise hinne 2,14).

Tabel 5. Varem liitunud koolide ning 2021/2022 õppeaastal liitunud koolide „Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid“ valdkonna küsimuste võrdlus.

		Varem liitunud koolid	21/22 õa liitunud koolid	p-väärtus
Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid		3,84	2,82	<0,001
38. Vahetunnitegevuste ja mängude (nt lauatenise jt reketimängude) oskusi õpetatakse liikumisõpetuse (kehalise kasvatus) tunnis ja julgustatakse neid vahetunnis kasutama.		4,65	3,39	<0,001
39. Kooli liikumisõpetuse (kehalise kasvatus) ainekavas on mitmeid populaarseid vaba aja liikumisviise ja mänge (nt reketimängud, parkuur, rula, jalg- või tõukerattaga sõitmine, tasakaalulint vms) ja arendatakse neid toetavaid oskusi.		4,24	2,74	<0,001
40. Liikumisõpetuse tunnis on kättesaadavad vahendid oskuste arendamiseks (nt pallid, reketid, hüpitsad, võimlemispingid, poom, hüppelaud, trampliin vms).		5,25	4,65	0,003
41. Õpilased kaardistavad oma liikumisharjumusi eneseanalüüsi ja/või liikumispäeviku abil ja saavad õpetajatelt tagasisidet.		3,08	2,42	0,019
42. Õppeperioodi alguses annab õpetaja vanematele teada, milliseid oskusi ja võimeid hakatakse arendama ja kuidas on need seotud laste tervise ja liikumisega vabal ajal.		3,40	2,42	0,003
43. Kooli õppekava sisaldab lisaks liikumisõpetuse (kehalisele kasvatus) kohustuslikele tundidele teisi liikumisega seotud tunde.	I kooliaste	4,05	3,35	0,088
	II kooliaste	3,24	2,45	0,035
	III kooliaste/gümn	2,78	2,14	0,079
44. Koolis on lai valik tasuta liikumis- ja spordiringe.	I kooliaste	4,06	2,74	<0,001
	II kooliaste	3,96	2,58	<0,001
	III kooliaste/gümn	3,52	2,14	<0,001

Aktiivne koolitee

Aktiivse koolitee valdkonna üksikküsimustes (Tabel 6) oli samuti enamustes küsimustes varem liitunud koolides hinnangud kõrgemad võrreldes 2021/2022 õppeaastal liitunud koolidega ($p \leq 0,020$). Erinevust ei olnud küsimuses, kas enamik õpilasi läbib vähemalt osa kooliteest kasutades aktiivset transporti ning kas enamik õpetajaid läbib vähemalt osa kooliteest aktiivsel viisil ($p \geq 0,061$). Samas vastati mõlemas koolide grupis sarnaselt küsimusele „Lapsevanemad, kes toovad lapsi autoga kooli, peatuvad koolist kaugemal, ning on loodud turvaline tee peatuskohast koolini“, kus varem liitunud koolides oli keskmiseks hindeks 2,86 ja uutes koolides 2,81.

Nii varem liitunud koolides kui uutes liitunud koolides **hinnati kõige kõrgemalt kooli juures võimaluste loomist rataste, rulade, kiivrite jms hoidmiseks** (keskmine hinne 4,88 varem liitunud koolides ja 3,52 uutes koolides) ning aktiivse ja turvalise koolitee temaatika lõimimist ainetundidesse (keskmine hinne 4,30 varem liitunud koolides ja 3,58 uutes koolides), kuigi mõlemad hinnangud olid 2021/2022 õppeaastal liitunud koolides selgelt madalamad.

Kõige madalamalt hinnati turvalise koolitee kaardistust ehk liikuvuskava olemasolu ning rakendamist ning seda nii varem liitunud koolides kui uutes koolides (keskmine hinne vastavalt 2,79 varem liitunud koolides ja 1,74 uutes koolides)

Tabel 6. Varem liitunud koolide ning 2021/2022 õppeaastal liitunud koolide „Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid“ valdkonna küsimuste võrdlus.

	Varem liitunud koolid	21/22 õa liitunud koolid	p-väärtus
Aktiivne koolitee	3,62	2,86	<0,001
45. Kõik meie kooli õpilased on kaardistanud oma võimalused aktiivseks ja turvaliseks kooliteeks.	3,36	2,13	<0,001
46. Enamik õpilasi läbib vähemalt osa kooliteest jalgsi, tõuke- või jalgrattaga või muul aktiivsel viisil	3,85	3,39	0,061
47. Ainetundidesse lõimitakse aktiivse ja turvalise koolitee teemasid.	4,30	3,58	0,005
48. Lastevanemate koosolekutel otsitakse lahendusi laste aktiivse ja turvalise koolitee tagamiseks.	3,46	2,71	0,020
49. Kooliümbruse teed on õpilastele aktiivseks liikumiseks ohutud.	4,23	3,26	<0,001
50. Lapsevanemad, kes toovad lapsi autoga kooli, peatuvad koolist kaugemal, ning on loodud turvaline tee peatuskohast koolini.	2,86	2,81	0,880
51. Koolis on loodud võimalused jalg- ja tõukerataste, rulade, tasakaaluliikurite, kiivrite jms turvaliseks hoiustamiseks.	4,88	3,52	<0,001
52. Kool on koostanud (või parajasti koostab) ja rakendab turvalise koolitee kaardistust ehk liikuvuskava.	2,79	1,74	0,001
53. Enamik õpetajaid läbib vähemalt osa kooliteest aktiivsel viisil, näiteks pargitakse auto koolihoovist kaugemale.	3,18	2,90	0,360
54. Koolis märgatakse ja tunnustatakse igapäevast jalgsi, tõuke- ja jalgrattaga liikumist.	3,30	2,61	0,032

Kokkuvõte

Analüüsist ilmneb, et koolidel, kes on Liikuma Kutsuva Kooli võrgustikus osalenud vähemalt ühe aasta, on kõigis hinnatud valdkondades (Meeskond, koostöö ja võrgustik; Kooliruum ja kooliõu; Aktiivne vahetund; Aktiivne ainetund; Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid; Aktiivne koolitee) oluliselt kõrgemad keskmised tulemused kui äsja liitunud koolidel.

Vaadeldes erinevaid valdkondi, siis kõige kõrgema keskmise hinnanguga on valdkond „Kooliruum ja kooliõu“ ning kõige madalamad hinnangud on saanud valdkonnad „Aktiivne koolitee“ ja „Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid“.

Valdkondade siseselt on varem liitunud koolide poolt kõrgemalt hinnatud järgnevad tegevussuunad.

Meeskond, koostöö ja võrgustik: koolijuht toetab Liikuma Kutsuva Kooli tegevusi ning lapsevanemad suhtuvad igati positiivselt sellesse, et tegu on Liikuma Kutsuva Kooliga.

Kooliruum ja kooliõu: õues kasutamiseks on piisavalt väikevahendid (I kooliaste) ning liikumiseks sobivad siseruumid (nt. aula ja võimla) on õpilastele vahetunnitegevusteks avatud.

Aktiivne vahetund: koolipäevas on vähemalt üks 20 minutiline aktiivne vahetund. I kooliastme õpilased võtavad innukalt osa aktiivsest vahetunnist; I ja II kooliastme õpilastel on aastaringselt võimalus vähemalt ühes vahetunnis käia õues.

Aktiivne ainetund: enamik õpetajaid kasutab I kooliastmes igapäevaselt aktiivse ainetunni meetodeid (liikumispausid, aktiivsed õppemeetodid ja tegevused). Õpetajatele on lihtsasti kättesaadavad abistavad aktiivse ainetunni vahendid ning liikumisega seotud õppemeetoditega kaasnev sagin on loomulik osa õppetööst.

Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid: oskuste arendamiseks vajalikud vahendid on kättesaadavad. Vahetunnitegevuste ja mängude oskusi õpetatakse liikumisõpetuse tunnis ja julgustatakse neid ka vahetunnis kasutama.

Aktiivne koolitee: Koolis on võimalused rataste, rulade, jms turvaliseks hoiustamiseks.

Tegevussuunad, milles on veel arenguruumi ning millele peaks ka Liikuma Kutsuva Kooli programm enam tähelepanu pöörama koolide toetamisel on järgnevad.

Meeskond, koostöö ja võrgustik: paljudel koolidel puuduvad partnerkoolid, kellega teha koostööd.

Kooliruum ja kooliõu: III kooliastmele ei ole õues piisavalt liikumisvõimalusi pakkuvaid alasid ja tegevusi.

Aktiivne vahetund: koolides on puudus mängujuhtidest, kes tegutseksid igapäevaselt ning puudub süsteem nende leidmiseks ja koolitamiseks. III kooliastmes puudub aktiivne osavõtt aktiivse vahetunni tegevustest.

Aktiivne ainetund: aktiivsete ainetundide meetodeid ning õuesõpet kasutatakse III kooliastmes vähe.

Liikumisõpetus (kehaline kasvatus) ja huviringid: III kooliastmes sisaldab õppekava peale kohustusliku liikumisõpetuse (kehalise kasvatus) tundide vähe teisi liikumisega seotud tunde.

Aktiivne koolitee: paljudes koolides puudub turvalise koolitee kaardistus ehk liikuvuskava. Lapsi autoga kooli toovad lapsevanemad ei peatu koolist kaugemal ning puudub turvaline tee peatuskohast koolini.

Kokkuvõtteks, analüüsi tulemused näitavad, et mitmetes valdkondades ja tegevussuundades on koolidel Liikuma Kutsuvaks Kooliks kujunemine jõudnud suurel määral eesmärkideni ja oluliselt kõrgemad hinnangud on võrgustikus vähemalt aasta osalenud koolidel. Samas on tegevussuundasid, kus on erinevaid arenguvõimalusi ning käesoleva analüüsi andmed annavadki sisendi programmi edasiste tegevuste kavandamisel, et toetada koole eesmärkide suunas liikumisel.